

Screening van psychosociale risicofactoren in de arbeidssituatie

VAR-2: Vragenlijst Arbeid en

Psychosociale risicofactoren spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van acute naar chronische klachten en vormen een belemmering voor herstel.¹ De Vragenlijst Arbeid en Re-integratie (VAR-2) is ontwikkeld om snel zicht te krijgen op psychosociale risicofactoren in de arbeidssituatie.

Tekst: Lex Vendrig

De uitslag van de VAR-2 geeft richting aan het betrekken van de psychosociale context bij de behandeling. Antwoorden worden verkregen op vragen zoals: Speelt werkstress een rol? Is er sprake van een psychische stoornis of inadequaat pijn/ziektegedrag? Is er risico op langdurig verzuim? Welke hulpbronnen (zoals sociale steun op het werk) zijn aanwezig?

Toepassingen

De VAR-2 kent 3 toepassingen:

1. Preventief medisch onderzoek (PMO) bij werknemers. Het in kaart brengen van werknemers waarbij gezondheidsrisico's aanwezig zijn. Advies voor interventies worden gegeven op geleide van de preventie-indexen (zie figuur 1).
2. Re-integratie. Probleemanalyse en in kaart brengen van het risico op langdurig verzuim bij werknemers die kort verzuimen.
3. Arbeidsrevalidatie. Belemmeringen en mogelijkheden in kaart brengen ten aanzien van werkhervatting bij patiënten die een revalidatietraject (gaan) volgen.

Het instrument

De VAR-2 telt 94 items en bevat 13 schalen verdeeld over 5 domeinen. De schalen tezamen geven richting aan oplossingen. Bijvoorbeeld: hoge werkdruk en perfectionisme vragen een andere oplossing dan hoge werkdruk en weinig sociale steun. Daarnaast worden 5 indexen berekend. De antwoorden worden gegroepeerd in thema's die als een gestructureerd interview nader bevestigd kunnen worden. Het invullen van de VAR-2 duurt gemiddeld 7 minuten.

Wetenschappelijk onderzoek

De VAR-2 is in verschillende studies onderzocht. Recentelijk is in samenwerking met EMGO+ van VU/VUmc een artikel gepubliceerd in *Journal of Occupational Rehabilitation* waarin een overzicht

wordt gegeven van onderzoek naar de betrouwbaarheid en validiteit van de VAR-2.² In het overzichtsartikel wordt bevestiging gevonden voor de bruikbaarheid en validiteit van de VAR-2 bij verschillende groepen zoals gezonde werknemers en patiënten (n = 2514). Tabel 1 toont de interne consistentie van de VAR-2-schalen die gevonden zijn bij patiënten en gezonde werknemers en de stabiliteit (test-hertestbetrouwbaarheid). In een studie naar de voorspellende waarde van de 'return-to-work self-efficacy scale' (RTW-SE) bleek dat de subschaal 'klachteninterferentie' van de VAR-2 een betere voorspeller was van werkhervatting bij zieke werknemers (n = 493) dan de RTW-SE.³ Op dit moment loopt een grote studie naar de ontwikkeling van een aangepaste versie van de VAR-2 voor zelfstandigen. De VAR-2 wordt aanbevolen in twee richtlijnen van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde: 'overspanning en burn-out' en 'kanker en werk.'

Tabel 1

VAR-2-schaal	Alpha (werknemers) n = 1087	Alpha (patiënten) n = 167	Stabiliteit (r) n = 88
Sociale steun thuis	.78	.82	.78
Sociale steun werk	.83	.86	.84
Arbeidssatisfactie	.84	.84	.84
Regelmogelijkheden	.84	.85	.89
Belastende thuissituatie	.80	.79	.90
Werkdruk	.84	.86	.88
Vermijding	.86	.87	.82
Perfectionisme	.79	.80	.83
Stress	.81	.82	.86
Moeheid	.84	.83	.86
Angst	.81	.83	.82
Depressie	.81	.88	.76
Klachteninterferentie	.89	.88	.84

Interne consistentie (Cronbach's alpha) en stabiliteit (Pearson r) van de VAR-2-schalen

Re-integratie

VAR-2-app

De VAR-2 wordt online afgenomen met de VAR-2-app (<https://app.var-2.nl>). Aan het gebruik zijn kosten verbonden. De VAR-2-app is ontwikkeld omdat online testafname min of meer de standaard is geworden. Online testen bespaart de professional veel tijd. Een andere reden is dat in het verleden verschillende verouderde versies van de VAR (voorloper van de VAR-2) in omloop waren. Met de VAR-2-app kan de kwaliteit van het instrument worden gegarandeerd. Men beschikt dan altijd over de nieuwste normen en updates. De opbrengsten van de VAR-2-app worden besteed aan wetenschappelijk onderzoek en verdere ontwikkeling van de VAR-2 en VAR-2-app.

Bruikbaarheid voor de fysiotherapeut

De VAR-2 zal met name meerwaarde hebben voor fysiotherapeuten die gericht zijn op arbeidsintegratie, preventie/vitaliteit, multidisciplinair werken of die affiniteit hebben met coaching. De VAR-2 bespaart de fysiotherapeut tijd en maakt de analyse van psychosociale factoren scherper en beter onderbouwd.



Dr. A.A. (Lex) Vendrig,
klinisch psycholoog en
psychotherapeut.

www Literatuur en een voorbeeld van een rapport op basis van de VAR2: www.kngf.nl/fysiopraxis

Figuur 1

Scoreprofiel

	Laag	Beneden gemiddeld	Gemiddeld	Boven gemiddeld	Hoog
Steun					
Sociale steun thuis	●		X		
Sociale steun werk	●		X		
Arbeidssatisfactie	●		X		
Regelmogelijkheden	●		X		
Stressoren					
Belastende thuissituatie	●		X		
Werkdruk	●		X		
Persoonskenmerken					
Vermijding	●			X	
Perfectionisme	●		X		
Klachten					
Stress	●●				X
Moeheid	●		X		
Angst	●		X		
Depressie	●	X			
Beperkingen					
Klachteninterferentie	●		X		

Legenda	●●	●	●	●●
Afwijkend (klinische range)	●●	●	●	●●
Aandachtspunt	●			
Normaal		●		
Veerkracht of buffer		●●		

Re-integratie

Risico langdurig verzuim (langer dan 3 maanden)		
	Ja	Nee
At risk	●●	X

Preventie

Werkvermogen				
	Slecht	Matig	Goed	Uitstekend
Werkvermogen	●		X	
Mentale fitheid				
	Slecht	Matig	Goed	Uitstekend
Mentale fitheid	●		X	
Houding- en bewegingsapparaat				
	Slecht	Matig	Goed	Uitstekend
Klachten tijdens of na het werk	●		X	
Gezonde leefstijl				
	Slecht	Matig	Goed	Uitstekend
BRAVO	●		X	

Legenda	●●	●	●	●●
Afwijkend (klinische range)	●●	●	●	●●
Aandachtspunt	●			
Normaal		●		
Veerkracht of buffer		●●		

BRAVO: Bewegen, Roken, Alcohol, Voeding, Ontspanning